

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att allemansrätten ska värnas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör göra en bred analys av det nya systemet med älgförvaltning och komma med eventuella förslag på förändringar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se till att det i de gemensamma riktlinjerna för utökad skydds jakt på varg bör ingå ett ökat lokalt inflytande.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i de kommuner där rovdjurstrycket är högt och det finns stora konflikter, framför allt i samband med djurhållning och jakt, ska antalet vargar och vargrevir begränsas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad forskning och framtagande av metoder som förebygger varg angrepp på tamdjur.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det behövs ett mer aktivt arbete för att minska stammen av vildsvin.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa att mårhundprojektet kan fortgå och att mårhundens expansion i Sverige hejdas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell översyn av skotertrafiken som bl.a. kan ge svar på hur finansiering och planering kan ske nationellt.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra en översyn av samernas ersättningssystem för rovdjursskador.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av regelverket för ersättning för rovdjursskador och för förebyggande åtgärder även utanför renskötseområdet.

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	1
Hållbar natur- och viltvård	4
Allemansrätten.....	4
Jakt och viltvård	4
Älgstam i balans	5
Rovdjur	6
Vildsvin	7
Mårdhund	7
Fjälljakten.....	8
Skotertrafik.....	9
Rovdjursskadeersättningen.....	9

Hållbar natur- och viltvård

Svenskarna är ett natur- och friluftslivsälskande folk. Hela 89 procent har i undersökningar uppgett att de under längre ledigheter, semestrar och lov är ute i naturen ganska eller mycket ofta.

Friluftslivet är positivt både för folkhälsan och för vårt välbefinnande men kan också bidra till landsbygdsutveckling och regional tillväxt. Sveriges skogar, sjöar, skärgårdar och fjäll är några av de unika miljöer som ger stora möjligheter för ett aktivt friluftsliv. Allemansrätten är central för friluftslivet och bör värnas än starkare.

Våra friluftslivsorganisationer är väsentliga för vår folkhälsa och människors möjlighet att organiserat komma ut i naturen. Vi menar att särskilt i den situation Sverige befinner sig idag med hög arbetslöshet är dessa organisationer, samordnade i Svenskt Friluftsliv, oerhört väsentliga. Tillsammans har dessa organisationer 2 miljoner medlemskap. När människor hamnar i utanförskap är friluftslivet en möjlighet att få kontakter och social utveckling. På så sätt är deras verksamhet mycket viktig för Sverige.

Allemansrätten

Allemansrätten är viktig för den svenska folksjälens och identiteten. Den senaste tiden har debatten ökat kring missbruk av allemansrätten. Det har t.ex. handlat om försränningsföretag och om bärplockarföretag.

Det vore olyckligt att luckra upp allemansrätten, menar vi. Allemansrätten ska värnas, inte tvärtom. Vi vill betona att allemansrätten innebär både rättigheter och skyldigheter. Det vi bör göra är att öka tillsynen av de företag som verkar i naturmark. Många av dessa företag ger viktiga arbetstillfällen i glesbygd och vi menar att det är en verksamhet som behöver utökas snarare än ytterligare regleras. Vi tror också att det oftare kan behövas en dialog emellan företagen och markägaren för att klarlägga vad allemansrättens skyldigheter innebär.

Jakt och viltvård

Jakt och viltvård utgör en väsentlig del av många människors vardag och välfärd. En undersökning från Jägarförbundet 2006 visade att jägarna värderar själva rekreationen dubbelt så mycket som själva köttvärdet. Möjligheten att jaga, spåra, iakttä och fotografera eller filma vilda djur och fåglar har stor betydelse, både som yrkesutövning och som fritidssysselsättning. Jakten är en av mänsklighetens äldsta kulturyttringar. För

var jakten en nödvändighet för att kunna överleva, i dag ett fritidsintresse och en form av rekreation. Drygt 300 000 utbildade jägare deltar varje år i den svenska jakten, företrädesvis i älgjakten. Vi socialdemokrater vill vi öka intresset ytterligare, människor som bor i tätorter och som inte själva äger mark ska kunna lära sig att jaga. Jakt ska vara ekonomiskt och praktiskt tillgängligt för alla, inte bara för några få.

För många människor är viltköttet en viktig del av livsmedelsförsörjningen. Möjligheten att jaga och att få viltkött värdesätts högt av dem som utövar jakt.

Det är därför av stor betydelse att viltstammarna i Sverige förvaltas på ett professionellt sätt och att staten utvärderar de system om vi har. Det vilda köttet har också den fördelen att det är klimatneutralt till skillnad från kött från tamdjur.

Vi menar också att rennäringen i Sverige utgör en viktig ingrediens i den svenska livsmedelsproduktionen. Den tillför kvalitet och kött med liten klimatpåverkan. Förädling och försäljning av renköttprodukter är väsentliga också av sysselsättningspolitiska skäl.

Älgstam i balans

Inom den svenska jakten har älgjakten en särställning. Omkring 100 000 älgar skjuts varje år¹, vilket ger älgkött till ett värde av nära en halv miljard kronor om året. Älgförvaltningen är inriktad på att skapa en livskraftig älgstam med hög kvalitet och i balans med betet. Under 2012 har det nya systemet för älgförvaltning börjat fungera rent praktiskt.

Vi upplever dock att det finns många frågetecken och en stor oro kring ekonomin i systemet. Om regeringen menar att alla ökade kostnader det nya systemet kan medföra ska finansieras av den enskilde jägaren, så ser vi att det kommer att leda till stora problem. Om bara de jägare som har gott om pengar ska kunna jaga så hotas hela den svenska viltvårdsmodellen. Den menar vi måste bygga på att jakten och viltvården är till för alla och därmed också allas gemensamma ansvar. Luckras detta upp så tror vi att konsekvenserna blir stora. Speciellt är detta viktigt eftersom arrendepriiserna har ökat - inte minst genom det statliga Sveaskogs agerande. Ska vi verkligen låta jakten bli en klassfråga? Vi anser att det är nödvändigt att regeringen har säkerställt att kostnaderna för den nya förvaltningen inte kommer att överstiga intäkterna och att den inte kommer att medföra att de enskilda jägarna ska bära den ökade kostnaden själva. En älgstam med kvalitet som långsiktigt sköts är viktigt anser vi.

---

¹ <http://www.naturvardsverket.se/Var-natur/Jakt/Jakt-pa-klovvilt/> Uppdaterad 14 februari 2013

Vi anser att vi noga behöver följa utvecklingen och kontinuerligt analysera det nya systemet. Vi anser att det är nödvändigt att regeringen säkerställer att kostnaderna för den nya förvaltningen inte kommer att överstiga intäkterna och att den inte kommer att medföra att de enskilda jägarna ska bära den ökade kostnaden själva.

Regeringen bör göra en bred analys av det nya systemet med älgförvaltning och komma med eventuella förslag på förändringar.

Rovdjur

De svenska stora rovdjuren, varg, järv, björn, lo och kungsörn har ekologiskt och historiskt en plats i den svenska naturen. En politik för att bevara rovdjursstammarna ska klara både att hantera konflikten mellan rovdjur och människa i vissa områden och målet att bevara hållbara rovdjursstammar i hela Sverige.

Vi menar att en lyckad rovdjurspolitik måste bygga på att det finns en bred acceptans för den förda politiken. Till det finns det inga genvägar. Det behövs en politik som håller långsiktigt.

Hotade djurarter ska nå en gynnsam bevarandestatus, alltså att stammen är stabil. Det har vi kommit överens om tillsammans med de andra länderna i EU. Det handlar om komplexa förhållanden som stammens genetiska status, dess spridning och förutsättningar att verka naturligt med möjligheter till bytesdjur med mera.

Konflikter mellan varg och människa uppstår framförallt i samband med djurhållning och jakt. Vargen är ett hot mot tamdjur vilket innebär ökade kostnader och oro för djurägare. I områden med varg försvåras jakt eftersom jakthundarna riskerar att rivas av vargen. Allt detta gör att människor känner oro och rädsla och för oss socialdemokrater är det viktigt att politiken bygger på respekt för människors rätt att leva, bo och verka var de vill.

De senaste bedömningarna från forskarna är att det vintern 2012/2013 fanns 270-330 vargar i Sverige². Rovdjursutredaren Lars-Erik Liljelund hävdade att en lägsta nivå på stammen för att klara gynnsam bevarandestatus låg kring 450 vargar³. Men den ökningstakt vargstammen hittills haft kommer denna nivå att nå inom kort.

De stora problemen finns i dag i ett mindre antal svenska kommuner. Vi menar därför att man redan nu bör begränsa antalet vargar och vargrevir i de områden där det idag finns ett högt rovdjurstryck och stora konflikter mellan människa och varg. Här behöver

---

² Viltskadecenter *Varg i Skandinavien 2012/1013*

³ Rovdjursutredningen *Mål för rovdjuren* SOU 2012:22

vi förvalta stammen med en beslutsmässig regional förvaltning med ett stort lokalt inflytande. Det totala rovdjurstrycket måste också vara en aspekt i förvaltningen.

Den nya modellen där beslut om skydds jakt kan fattas i förebyggande syfte kan användas i förvaltningen här. Den bör dock kompletteras med gemensamma riktlinjer och ett stort lokalt inflytande.

Att vargstammen förstärks genetiskt är mycket viktigt. Vi socialdemokrater är i grunden positiva till åtgärder som förbättrar vargens genetiska status och på så sätt gör att stammen snabbare når gynnsam bevarandestatus. Åtgärder som underlättar naturlig invandring är det bästa. Vi socialdemokrater är tveksamma till utplantering av vargvalpar. Vargen bör ges tid att bygga en bättre genetisk status genom naturlig invandring.

Vi vill också se ökad forskning och framtagande av metoder som förebygger vargangrepp på tamdjur. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Vildsvin

Vildsvinen orsakar stora skador i det svenska jordbruket. Ett mer aktivt arbete behövs för att minska stammen. Större samverkan mellan jordbruket och jägare behövs. Den jordbrukare som har problem med vildsvin på sina marker menar vi kan få hjälp att organisera så att jägare bjuds in för att hjälpa till.

Vi menar att det är viktigt att regeringen följer frågan och att Naturvårdsverket uppdaterar den förvaltningsplan som finns om det visar sig att den inte går att genomföra. Nya jaktmetoder och utbildningar är på gång men vi menar att det är viktigt att fångstmetoder som innebär ett stort lidande för djuret inte ska vara tillåtna. Ett omfattande arbete bedrivs för att hantera de problem som kan vara förenade med vissa jaktformer. Naturvårdsverket ser nu över riktlinjerna för redskap vid fångst av levande vildsvin. Vi välkomnar också att jaktutredningen ser över frågan om utfordring av vildsvin.

Sammantaget kan vi konstatera att de åtgärder regeringen hittills vidtagit inte räcker för att hejda ökningen av vildsvin i landet vilket drabbar arbetstillfällena och inkomster i lantbruket.

Mårdhund

Mårdhunden kommer ursprungligen från östra Asien men togs till Ryssland för pälsuppfödning. Den har sedan rymt, alternativt medvetet planterats ut, och dess utbredning har nått Sverige. Den finns idag främst i Norrbotten och Västerbotten och

eftersom den är en invasiv art ger den negativa konsekvenser på den inhemska faunan, främst på markhäckande fåglar i våtmarksområden och på amfibier. Mårdhunden kan även sprida sjukdomar, bland annat rabies och rävens dvärgbandmask. Det finns idag en bra fungerande förvaltningsplan för att förhindra att mårdhunden sprider sig vidare i Sverige. Vi menar att det är viktigt att fortsätta insatser görs för att begränsa mårdhundens expansion ytterligare. Mårdhundsprojektet måste fortsätta.

Fjälljakten

Regeringen har lämnat besked hur den avser att hantera det tillkännagivande riksdagen gjorde 2012 kring fjälljakten. Frågan ska begravas i en maratonutredning.

Frågan om fjälljakten har varit flitigt debatterad i riksdagen sedan regeringen beslutade sig för att göra förändringen i rennäringsförordningen som ledde till att småviltsjakten i de svenska fjällen öppnades upp för jakt på samma villkor, oavsett om du är bosatt i Sverige eller ej. Upprinnelsen för de ändrade reglerna kom från en försiktig förfrågan från EU-kommissionen till den då helt nytilträdde borgerliga regeringen 2006. Frågan gällde om Sverige möjligen bröt mot tjänstedirektivet, och om Sverige i så fall eventuellt skulle göra något åt det. Istället för att starta en dialog med kommissionen valde regeringen att ändra reglerna direkt. Det var ett kontroversiellt beslut, som upprörde många. Debatten har sedan dess varit i full fart, och regeringsföreträdarnas argument för förändringen har varit många och skiftande genom åren. Inget av dem har dock varit hållbart. Det ledde till att en majoritet i riksdagen i mars 2012 beslutade att tillkänna ”Regeringen bör långsiktigt trygga fjälljakten och i det arbetet ompröva bestämmelserna i 3 § rennäringsförordningen i syfte att återgå till regleringen som den var utformad före förändringen våren 2007.”.

Men det kan inte ha kommit som en nyhet för regeringen. Ett liknande tillkännagivande hade majoritet i miljö- och jordbruksutskottet ett år tidigare. Regeringen hade därmed haft ett helt år på sig att komma till en lösning i frågan. Nu har regeringen beslutat att lägga in frågan om fjälljakten i en utredning som ska komma med sitt betänkande om två och ett halvt år. Vi är mycket kritiska till detta och menar att regeringen på detta sätt försöker kringgå riksdagsmajoritetens vilja. Utredningen i övrigt gäller en helhetsöversyn av jaktlagstiftningen. Fjälljakten regleras dock i förordning, vilken regeringen kan ändra under vilket regeringsämmande den vill – precis som den gjorde 2007. Det finns ingen anledning att frågan ska ligga i en utredning om

jaktlagstiftningen. Det tyder på både brist på mod, vilja och intresse från regeringen att lösa problemen.

Skotertrafik

Snöskotern gör det möjligt att ta sig ut till platser som man inte når så lätt på skidor men den kan också vara ett störningsmoment för andra. Välutbyggda och fungerande skoterleder är ett måste inte minst för besöksnäringen. I de områden i fjällen där det är förbjudet att köra skoter finns det skoterleder som en möjlighet att ändå röra sig i och genom dessa områden. Men det finns en mängd olika typer av skoterleder och, menar vi, behov att skapa ett övergripande ansvar för anläggning och ansvar för snöskoterlederna, samt organisering och ansvar för utbyggnaden av nya skoterleder. Vi behöver ordning på strukturerna i planering och finansiering av skötseln av skoterlederna. Det lokala inflytandet är viktigt men det behövs en nationell samsyn i hur reglerna ska tolkas för att så smidigt som möjligt få till likartade regler. En nationell översyn av skotertrafiken är en möjlighet för att ge svar på hur finansiering och planering ska kunna ske på ett likartat sätt i de berörda länen.

Rovdjursskadeersättningen

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, har genomfört ett treårigt forskningsprojekt som ska ge svar på hur mycket ren en björn fäller, i studien ingår två samebyar. Studien visar att bland de dräktiga vajor som hade försetts med sändare kan man konstatera att 43 procent saknade kalv vid årets renkalvmärkning. Något som direkt kan kopplas till ett ökat rovdjurstryck av framför allt björn. Eftersom björnstammen har ökat de tio senaste åren jämfört med andra predatorer på ren, så bedömer både samebyarna och SLU att björnen är en betydligt större predator på renkalv än vad som tidigare varit känt.

De nya forskningsresultaten borde föranleda en översyn av ersättningssystemet för samerna pga. rovdjursskador. Vi anser att det är viktigt att värna den lagstadgade rovdjursskadeersättningen till rennäringen. Vi menar att rovdjurspolitiken i stort är beroende av att det ersättningssystem som finns fungerar tillfredsställande. Det gör det inte idag. Kritiken är hård, och i många fall är det den enskilde företagaren i glesbygd som får stå för de förluster som en centralt beslutad rovdjurspolitik medför om inte ersättningssystemen fungerar.

Vi menar att det också behövs en översyn av regelverket för ersättning för rovdjursskador och för förebyggande åtgärder även utanför renskötselområdet.

Till exempel bör översynen undersöka om det inte är rimligt att hjortar i hägn som i vissa avseenden behandlas som tamdjur, bör vara berättigade till ersättning för skador från rovdjur.

Vi menar att en grundinställning bör vara att samhällets ersättningar för viltskador och bidrag till förebyggande åtgärder ska ses som en nödvändig del i samhällets satsningar på att bevara natur- och kulturvårdande djurhållning.

Översynen bör också undersöka om det inte är rimligt att lämna viss ersättning för underhåll av viltstängsel. Också om ersättningsnivåer är relevanta bör undersökas.

Stockholm den 3 oktober

2013

Matilda Ernkrans (S)

Johan Löfstrand (S)

Helén Pettersson i Umeå (S)

Jan-Olof Larsson (S)

Sara Karlsson (S)

Pyry Niemi (S)

Kristina Nilsson (S)